

J. N. J.
DISPUTATIO THEOLOGICA
De
CHRISTI SALVATORIS
acerbisima in Prætorio Passione,
& miserabili ad locum crucis
deductione,

QVAM
SUB PRÆSIDIO
VIRI

ad
Maximè Reverendi, Amplissimi atque
Excellentissimi

Nom
ren Li, M^o, Johannis D^rutschmotti/
SS. Theol. Doct. & Profess. Publ. longè celeberrimi,
Electoralium Alumnorum Ephori Gravissimi,
ut & Facult. Theol. h. t. Decani
Specabilissimi,

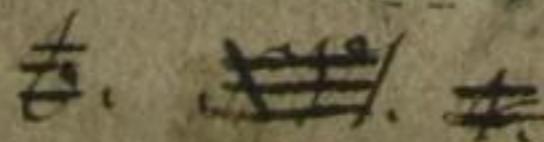
Dn. Patroni, Præceptoris atque studiorum suorum
Promotoris omni observantia æternum devenerandi,
Publica ventilationi submitte

CHRISTOPHORUS Scheibner/
SS. Theol. Studios. & Sereniss. Elect.
Sax. Alumnus.

In Auditorio Majori horis anteemeridianis
ad diem 1. Martij M. DC. LXXIX.

WITTEBERGÆ

Typis JOH. BORCKARDI excudebat SIMON Sieberhize.

diss. A
43

HU. A. 161 (43)

*VIRO JUVENI,
GENEROSO admodum, maximèq; STRENUO
DOMINO,*
HAUBOLD ABRAHAMO
*ab Einstedel /
in Scharffenstein / Weißbach & Lumpzig
Hæreditario, &c.*

*Mæcenati atque Promotori suo omni honoris
cultu submissè suspiciendo.*

FELICITATEM!

Quamvis pietatis meæ sensum, TIBI, GENEROSE PATRONO
diu admodum testari debuisse; tamen ea, qyâ hactenus usus, f
na semper obstat. Nunc verò demùm, ne diutiussileam, publicam
obseruantiae cultusq; dum Inlyto Tuo Nomi, Exerciti
demicum, sacrum esse volui, erigo monumentum. Non eqvidem eō an
factum esse, putas velim; ac si debitum, qvod pro beneficiis debeo, ref
sed ut idipsum publicè restater, T U Æq; GENEROSIT. pietatem, ut;
probarem. Hoc verò, de qvo ingentem, Tua Generosa, nec qvicq; am vulga
re spirans indoles, spem mihi facit, ut ne TIBI displiceat, obnixè conten
Cæterum Tuo patrocinio pariter ac favori, me meosq; commendo. DEUMq;
precor, ut TE in Reipubl. emolumentum, atque Patriæ ornamentum diu
superesse, semperq; incolumem servare velit.

Tue Generosit.

Scrib. Witteberga Kal. Martij
M. DG. LXXXIX.

devotissimus Cultor

Christophorus Scheibner.
Reichenhayoâ-Milnic.

DISSERTATIONES PASSIONALES.
DISSERTATIO XXI. PASSIONALIS
ex Matth. XXVII. v. 27-30.

DE ACERBISSIMA CHRISTI
IN PRÆTORIO PASSIONE.

1. **S**aluator noster saepius de acerbissima sua passione vaticinatus, discipulisq; suis hoc Mysterium talutis exposuerat, inter alia Luc. XIII. 32. prædixerat, qvod gen. *Luc. XIII.* tibus ipsum Iudei tradituri sint, post traditionem autem, pergit, illudetur, contumeliis afficietur, conspuetur & virgis cæderetur: qvibus varios passionis gradus prænunciare, & spontaneam omnium susceptionem indicare voluit. Complementum hujus Vaticinii Matthæus jam post Christi traditionem ad mortem describit, unde nunc *Acerbissimam Christi in Prætorio Passionem* pie scrutabimus.

2. Ex P̄al. XXII. 7. ubi *Messias* inter alia semetipsum vocat Ps. XXII. Non Virum Ich bin kein Mensch. Mirum hoc effatum, cum cert. 7. Christus sit, *Messiam hominem esse natum, cœu hominem cum homini. Non homo* *conversatum, ab omnibus etiam hominem esse judicatum. ratione* Manet interim hoc verum, qvia veritatis os hoc ipsum dicit, *ira & divi-* *ca. sū Messias sit Non-Homo, Non-Vir, & qvidem (1) ratione irae na-* *divina, Homines qui sunt, gratia divina sunt, qvod sunt, & quam-* *diu inter homines vivunt, universalis gratia DEI Creatoris ne-* *mini denegatur, nec omnis in ipsum ira DEI plenis mensuris ef-* *funditur: at Messias noster nullam modo gratiam Dei sentit, sed* *de Dei desertione conqueri necessum habet v.i. Deus meus, Deus* *meus, qvare me dereliquisti: & omnem iram Dei plenissime sic ef-* *fusam gestare tenetur. Horribile dicitur, in manus & judicium* *Domini incidere Heb. X. 31. nec homines in judicio Dei consiste-* *re possunt P̄sal. CXXX. 3. Messias igitur nihil humani penitus re-* *tinere videtur, qui Dei judicium horribile sentit, & omne judi-* *cium atrocissimo supplicio experitur. Ira Dei consumens ignis* *est Dent. XXXII. 22. omnes igitur humanas vires & qvicquid hu-* *mnanam speciem præse ferre videtur, penitus assumit: ita ignis*

DISSERTATIONES PASSIONALES.

Iræ divinæ vires *Messie* penitus invaserat, & coram hominum oculis totaliter consumerat, ut nihil humani præ summa & alias intolerabili tra Dei compareret.

*Ratione
formæ ex-
istente.*

3. (3) *Ratione formæ externe.* Homo pulcherrima forma animal est, & *Messias* pulcherrimus hominum fuerat *P. XLV.* 1877. s. 3. at nunc maximè deformis, & omnis ab eodem forma prossus exulat *Esa. LIII. 3.* Homo ratione formæ externe multum à vertribus differt, cum vilissima sit fere vermis inter animalia forma, *Messias* noster vermis est, ut hoc ipso versiculo semetipsum vocat, non igitur est homo. Dantur suo modo certi gradus inter homines ut alii propter deformem maxime formam, alii propter miserabiles casus & fortunam, alii propter morborum intemperiem, & malorum multitudinem, quasi non homines siant & videantur: ita *Messias* se novissimum hominum, penitus despetum, ab omni forma desertum, pronunciat *Esa. LIII. 3.* Iple *Psalms Joh. XIX. 5.* post primam statim flagellationem ejus formam externam contemplatur & admiratur, & num hominem eum dicere debeat, dubitare videtur inquietus: *Ecce Homo!* qualis autem *Messias* noster post secundam flagellationem, post spinosum coronationem &c: factus sic, mens pia facile considerare poteris, scilicet Non Homo.

*Ratione
infinita
miseriae.*

4. (3) *Ratione infinita miseriae.* Misericordia vulgo homines deformare continevit, ut sibi non amplius similes compareant, ita hæc infinita miseria *Messiam* nostrum sibi dissimilem, immo non hominem fecit, peccata quoque homines deformant, & paenæ peccatorum omnem hominibus formam eripiunt: omnia peccata totius mundi hic agnus portavit *Job. I. 29.* Deus omnes peccatorum paenas in ipsum conjecit *Esa. LIII. 5.* Langores & dolores sunt humanæ formæ hostes, pulchritudinem tollunt, omnemque formam destruunt: *Messias* vero omnium hominum langores tulit, omniumque dolores in se recepit *Esa. LIII. 4.* Vulnera & verbera nihil in homine formæ relinquent: hinc Deus etiam in lege sua certum percussionum numerum, videlicet quadragenarium definivit *Deut. XXV. 23.* ne homo penitus deformis, vel *Non homo* fieret: at milices hic nullum obsequariat

num.

DISSERTATIONES PASSIONALES.

num erum, neq; verberum ullum fecerunt finem, ex qvo formam omnem humanam Christus amisit, & ceu Non homo apparuit. Vulnerum etiam tanta fuit multitudo, ut Bonaventurum 5262° eorum computaverit, qvid igitur formæ hic remanere potuit? Esa. LIII. 2. 3. 5. O sanctissime hominum Christe, qvi propter homines factus homo, per nativitatem, Non homo per passionem, nos miserrimum tuum statum, propter peccata nostra suscepimus, digne considerare facias! Hinc Acerbissimam Christi passionem in Pratorio meditabimur, qvia Matthæus proponit (I) Acerbissima Acerbissima Passionis principia v. 27. (II) Acerbissima passionis organa v. 28, 29. (III) Acerbissima Passionis facinora v. 30.

§. I. *Principia Passionis acerbissima*, à Christo paciente in Pratorio susceptæ, sunt (1) *Præsidis traditio*, Tanc, nimirum, cum rivo. Pilatus Jesum in favorem Pontificum, Seniorum, Pbariseorum &c. Principi Legisperitorum, atq; populi totius intempestivum amorem condonasset contra acta & probata, & contra conscientiam ipsam, quis, Praesidio qvia noverat ipsum innocentem esse, & innocentiae testimonium dis tradidit, ipsi non semel dederat, neq; quicquam ab innocentia Christi diversum hactenus audiverat, adeoq; certissima scientia cognoverat, ipsum ex odio & invidia sacerdotum & Seniorum esse traditum, & ex persuasione populi, ejusq; furore tantum pro facinoroso habitum: penitus ipsum militibus, lictoribus & carnificibus tradidit, & ejus passiones quaslibet consensit. O injustum judicem, qvi mortis innocentem condemnat, & contra scientiam atq; conscientiam libidini pessimorum nebulonum demandat, & ad omne passionis genus innocentissimum militibus obtruit.

6. (2) *Militum assumptio*, qvia milites Praesidis suscepérunt Militum Jesum in Pratorium: milites & latrones ut hodie multis in locis assumtie, pro synonymis habentur, sic inde facile colligatur, qvid hæc adsumptio militum importet. Præterea militum plerumque conditio talis est, cum nulla fides pietasq; viris sit, qvi castra sequuntur, & inter arma leges silent, omnis etiam honestas quasi sepulta jaceat, ut minus tutum & minus honestum sit cum iis conversari: quid vero sit ludibrio militum exponi, non satis mente consequi possumus. Deniq; cum vulgus, militum saltē ad-

DISSERTATIONES PASSIONALES.

adfuerit, & Christum in locum semotum prætorii, nimirum in locum crudelitatis exercendæ, deduxerit, horrenda passionum genera nobis revocamus in memoriam, quando militum cogitamus & ferociam & insaniam.

Cohortis
Congre-
gatio.

7. (3) *Cohortis congregatio*, qvia congregaverunt ad eum universam cohortem: Misericordia qvidem satis, in unius ferocis militis manus, incidere, sicut experientia belli tempore docet: paucos & uno plures habere tortores & tribulatores vix tolerabile, cum ex recordatione furoris militaris horror & tremor totum corpus occupet: at totam cohortem, & universum militum circulum non ad subsidium, sed ad ludibrium circa se videre, nihil aliud esse videtur, qvam integrum cohortem Diabolorum incarnatorum circa se habere: imò Diaboli iøsi vix tot cruciatum modos tentarant, qvot scelerati milites, etiam innocentibus, inferre solent. In horum igitur manus *Iesus patiens* incidit. O miseriā linguis ineffabilem, cordibus incomprehensibilem!

8. II. Acer-
bissimæ
passionis
organæ.
*Passionis
organæ.*

8. II. Acerbissimæ passionis organa v. 28. 29. proponuntur. Triplicia verò sunt acerbissimæ passionis organa (I) *Passionis signæ*, qvæ sunt purpureum corporis indumentum, qvia vestis ejus sanctas exuebant, cum eas suis illusionibus minus commodas viderent; coccineum verò vestimentum eidem induerant, ut qvibusvis ludibriis ipsum exponere possent: Item spineum capitis sepimentum, qvod ex spinis necabant, coronamq; vocabant, & caput sanctissimum eadem cingebant: Denique arundineum majestatis sceptrum, qvo ipsum vexare, corpus ejus verberare, & horrendis modis excruciare possent. Ita qvod nostræ saluti destinatum erat, Christiregium officium, ludibrio malorum hominum inserviebat, ut miserrimè condemnatum plurimis contumeliis & sarcinis onerare possent.

*Passionis
facta.*

9. (2) *Passionis facta*: nam spineam coronam caput omnibus viribus imprimebant, & instar rivi sanguinem sanctissimo capite protrahebant: genua ipsi flectebant, ut honorem regium eidem objicerent: & multis aliis nefandis modis ludibrio nequam homines ipsum exponebant, qvod uno verbo Matthæus exprimit dicens, illudebant eis.

10. (3)

DISSERTATIONES PASSIONALES.

10. (3) *Passionis verba*, qvæ pariter nihil aliud, qvam 'or. *Passionis gana passionis* fuerunt: non sufficiebant ipsis signa, nec sufficie- *verba*. bant facta, vel gestus, sed adjiciebant etiam verba: *Ave, Rex Iude- orum*, ut nimirum lingua quoq; sui Salvatoris cruciatus augerent, verbis acutis & mordentibus cor ejus sanctissimum affligerent, & titulu*Regis* injuriosa & sarcastica salutatione ipsi exprobrarent.

11. III. *Acerbisima Passionis facinora v. 30.* Talium certè III. *Acer-* non fuit ullus numerus, nec census, omnia membra suas habue- *bissime* runt afflictiones, durissimasq; passiones, nos hac vice textus oc- *passionis casione* tria saltē annotamus, (1) *Christi flagellationem*, qvam facinora Matthæus implicitè saltē insinuat, qvia paulo ante, nimirum *Christi fla-* v. 26. disertis verbis eam indicaverat, qvod videlicet Christus in *gellatio-* prætorio gravissimè sit flagellatus. *Jobannes* eam verbis aper- tis indicat c. XIX. i. *Pilatus enim, ceu causa principalis* per suos milites, ceu causas ministeriales, ipsum durissimè flagellasse per- hibetur, ita ut flagella super eum congregata sint *Psal. XXXV. 15*.

12. (2) *Faciei defædatio*, qvia expuebant in eum; similem *Faciei de-* ignominiam in synedrio Christus à Judæis expertus erat: sed ut *fædatio*. gentiles in eo nihil qvicquam Judæis cederent, ideo nunc *Præsidis* milites etiam idem facinus in Salvatorem innocentem tentant: sic milites ut Regem Christum illusoriè tractantes, & honoran- tes & adorantes, hæc scelestissima sputorum tributa Domino per- solverunt. Facies vero Christi defædata, ut nostra coram DEO fieret clarificata, & à peccatis omnibus, sputo dignis, mundata.

13. (3) *Capitis, rotiugz corporis percussio*, qvia acceperunt *Capite,* arundinem, & percutiebant caput ejus, nimirum capiti spineam *rotiugz* coronam violenter imposuerant, hoc igitur arundineo sceptro *corporis* coronam tangebant, imò spinas in sanctissimum caput imprime- *percussio-* bant, ut sanguis copiosè de capite efflueret: corpus etiam arun- dineo baculo percutiebant, consuetudinem, qva Reges sceptro *Principes, Comites, Barones, Equites &c.* creare solent, illusoriis astibus æmulantes.

Note Dialectice.

I. Qualis Dominus, tales servi, qualis Rex, talis grec, qualis Dux, tales milites. Pilatus Præses tyrannus erat, & tales etiam milites crudelis sibi subjectos habebat, qui diris modis *Jesum con-*demnatum excipiebant.

A 3

2. Mil-

DISSERTATIONES PASSIONALES.

2. Milites h. l. describuntur (1) ut tortores, qvia Christum post condemnationem in prætorium deduxerunt, ut eum flagellis cæderent, & aliis torturis subjicerent. (2) ut illusores, qvia Diabolica prorsus ἐπιχαρησία sarcasmos horrendos in Christum conjiciebant. (3) ut Executores, sententiam Crucifixoris latam exeqvi voluerunt.

Regia Insignia.

3. Tria potissimum regia sunt ornamenta (1) ratione auctoritatis, corona aurea, qvæ caput autoritate summa decorat. (2) ratione Majestatis, vestis purpurea, qvæ totum corpus majestate quadam cingit. (3) ratione potestatis, sceptrum, vel gladium, qvia manibus hoc insignie tenent, & potestatis latitudinem demonstrant. Sed his insignibus ad illusionem Christi usi sunt: (1) Coronam pineam capiti imposuerunt. (2) vestem purpuream corpori induerunt. (3) arundinem, sceptri emulam, in manus dederunt, ut sic omnibus modis regem huic exagitare possent.

4. Talia milites fecerunt (1) Ob regii nominis usurpatiæ yem Joh. XIIIX. (2) affectati regni exprobrationem. (3) ob Christi maiorem illusionem. (4) ob Pontificum & aliorum Iudeorum exhalationem. (5) ob sententia iudicialis horrendam executionem. &c.

Nota Elenctica.

Eadem ve-
stis hic
coccinea
& purpu-
rea.

1. Christus juxta Mattheum, indutus est cblamyde coccinea, juxta Marcum c. XV. 17. & Iohannem XIX. 2. purpurea: de qvibus Ambros. lib. X. in Luc. XXIII. suspicere videtur, qvod diversæ veste fuerint: Cblamydem coccineam induitur à militibus, & purpuream tunicam, in alteram designans martyrum palmas, in altera regie potestatis insignia, qvod care ejus fusum toto orbe terrarum sanguinem effet suscepimus pro nobis, & passio regnum effet particula de nobis. Verum Archanaf. serm. de cruce & pass. Euthymius & alii, rectius statuant, eandem fuisse cblamydem, qvia color coccineus purpureo simili.

Flagella-
rio.

2. Christus flagellatus est non ad imitationem, sed ad satisfactionem, qvod contra Monachos flagellantes observandum.

Purpura
Cardina-
lium.

3. Male Cornel. à Lapid. in h. l. colligit ortum purpuræ Cardinalium. Dafa, scribit, hinc Cardinalibus à Pontifice Purpura, ut illos moneat, pro Christo & Ecclesia sanguinem fundere, cum opus est. Nam Pontifex Antichristus est, non Christi vicarius: Cardinals

natus

DISSERTATIONES PASSIONALES.

males pro Ecclesia sanguinem non fundunt, sed potius sanguinem Ecclesiae sugunt, id est potius purpurati Patres à purpurata Babylonica meretrice, quam ex passione Christi suam habent originem Apoc. XII. 4. quam Reges, vel purpurati coluerunt.

Note Epanorthotice.

1. *Judices fugiant in judiciis οργωποληψίας, quæ passim Προσωπο-*
in sacris literis damnata, & à Pilato hic usurpata. ληψία.

2. Vulgo dicitur, Plus valet favor in judge, quam lex in Codice, quod itidem exemplum Plati docet, qui magis vulgi favorem aucupare, quam justitiam observare voluit. Favor ius dicie.

3. Militum crudelitas detestatione digna (1) ratione subjecti Crudelitas misericordia, quia suam crudelitatem in Jesum condemnatum, morti jam vicinum exercuerunt. (2) ratione principii horribilis, quia totum militum cohortem in crudelitatis & illusionis incrementum congregarunt. (3) ratione medii horribilis, quia, præter alia, flagella, spinas, arundines adhibuerunt. (4) ratione scopi culpabilis, quia suam tantum θηριωρειαν sic explere cupiebant.

DISSERTATIO XXII. PASSIONALIS.

ex Matth. XXVII. v. 31 34.

DE MISERABILI CHRISTI SALVATORIS AD LOCUM CRUCIS DEDUCTIONE.

1. Ex Gen. XXII. 6. ubi mirabilem legimus Historiam, quod Abrahā Patriarcha filium suum ex conjugi primaria, Sarā videlicet, unigenitum & unicum heredem, ad mortis supplicium deduxerit, & mortis instrumentum, lignum, filio suo portandum, ad locum occisionis imposuerit: non absimilem nobis Historiam Matthaeus offert, in Descriptione Dominice Passionis, quod Pater cœlestis Filium suum unigenitum, & unicum universi totius heredem, ad mortis supplicium deduxerit, mortis instrumentum, crucis lignum, humeris ejus, ad supplicii locum portandum, imposuerit, de qua Misericordia nostri Salvatoris ad crucis mortem deductione, nunc aliquid proponendum erit, ut mente Crucifigendū Jesum comitari, ejusque passiones acerbissimas meditari liceat.

2. Ex Psalm. XXII. 15. ubi Messias, in acerbissima passio. Ps. XXII. 15.
de constitutus, acerbe queritur: Effatus sum, sicut aqua. His
verbis

DISSERTATIONES PASSIONALES.

verbis notabilissimam sui cum aqua comparationem instituit (1)
acerbiasse passio. propter acerbissima passionis statum: nam sicut aqua, cetera contem-
nus statutum Elementum, nulloque; precio communiter aestimat, effunditur,
Christus LIII. 3. quasi nullius precii homo, immo penitus non homo Psalm. XXII.
comparare. 7. in passione sua effusus est: ut Domini & servi, vel etiam vili-
sur aqua. simi quicunque, aquam nihil faciunt, & in loca quævis diffunduntur:
ita Domini, nimirum Pontifices & reliqui sacerdotes, Pharisæi,
legisperiti & seniores, omnesque horum servi, cum his quoque; Pon-
tius Pilatus, omnesque ipsius milites, Christum vili pendere, nulli du-
bitarunt, sed in loca quævis eum, instar aquæ, contemptim effu-
derunt, & ad cruciatus quoslibet projecerunt, nec ejus vitam ma-
joris, quam aquæ guttulam, estimarunt: sicut aqua largissime &
magna copia, integris vasibus, foras ejicitur ac effunditur; ita omnis
Christi sanguis in sudore sangvineo in crudelissima flagellatione,
in spinea coronatione, in facie, corporisque percussione, in cru-
cifixione & lateris confosione largissime effusus est: quemad-
modum Ecclesia etiam Psalm. LXXIX. 3. conqueritur, quod ho-
stes piorum sanguinem, perinde ut aquam effundant in circuitu
Jerusalem: sicut aqua penitus è vasibus & aliis receptaculis effun-
ditur, ita ut nihil in illis remaneat; ita sanguis Christi penitus,
imo aqua vita prorsus, ut & ipsa vita fuit è sanctissimo corpore
effusa, ut mors ipsa hanc effusionem secuta fuerit.

Fructus. 3. (2) Propter acerbissima passionis fructum: sicut aqua in
hortis & pratibus vel diffunditur, vel effunditur ad irrigandam &
vivificantam terram, ut omnis generis flores, plantæque viren-
tes & viventes, herbae crescentes ex illa effusione surgant: ita
aqua vita, Christus, in passione sua dicitur effusa per universum
hujus mundi agrum, ut omnis generis flores spirituales, plantæ
succo vivificantate suscitatae, virescentes & viventes, & herbae Deo
placentes crescant, & ex hac effusione surgant: sicut aqua effun-
ditur in faciem, manus & omnes corporis partes, ut lordes &
maculae penitus abluantur, & homo purus appareat: ita vita
aqua, Christus, ejusque sanguis omnis largiter effusus est in ani-
mam, omnesque facultates, in corpus & omnia membra hominis,
imo

DISSERTATIONES PASSIONALES.

Imo in omnes homines, ut nos ab omnibus peccatis mundaret
I, Job. I, 7. sicut aqua profectionibus, negotiationibus & naviga-
tionibus inservit, cum aqua vehamur, aqua mercaturam & vari-
as negotiationes exercemus; ita passio Christi & aqua vita effusa
nostræ peregrinationi in his terris inservit, ut in illa navigare, in
cælestem terram fide proficiisci, ibidemq; mysticas nostras nego-
tiationes & commutationes instituere cum Patre cælesti, loco
futilium & inutilium, in modo noxiarum mercium, videlicet, pecca-
torum nostrorum, nitidissima & fulgentissima justitiae Christi,
gratiæ DEI, omniumq; bonorum spiritualium munera suscipere
queamus.

4. (3) Propter acerbissima passionis losum, sicut aqua cæli- **Locus.**
gus delabitur, & è terræ scaturiginibus oritur, ut omnem terram
irriget, quod è pluvia & fontibus fluminum est manifestum; ita
Christus vita aqua, ratione disinæ naturæ cælestem, ratione hu-
manæ terrestrem è Maria dicit originem: sicut aqua fluvialis è
mari venit, totam terram circumvit, & rursus ad mare tendit; ita
Christus, aqua vita cœlitus è mari divina misericordia venit, o-
mnem terram ambiit, eamq; totam irrigavit: & ad mare divinæ
misericordiæ remeavit: sicut flumina parvum habent initium,
sed postea multis modis in longum latumq; sese diffundunt: ita
passio Christi, tanquam aqua vita, cœpit in monte Calvaria, sed
ibi minitum atq; concretum habuit initium, postea vero crevit
in immensum & per omnem terram in longum & latum Aposto-
lica prædicatione diffusa. Quomodo vero hæc Aqua vita per
plateas Hierosolymitanas in locum Calvaria deducta sit, ibi q;
mox in omnem terram manare cœperit. **Mattheus Evangelist** describit, ex quo Miserabilem Christi ad locum crucis Deductionem
modo meditabimur, quia proponit (I) *Deductionis Miserabilis
Antecedentia v. 31. (II) Deductionis Miserabilis Contenta v. 32. (III) 1. Antece-
dentialis Miserabilis Consequentia v. 33-34.*

5. *Antecedentia miserabilis Christi deductionis ad locum sensibili-
Crucis v. 31. describuntur: Et postquam illuserunt ei, exuerunt cum deduc-
tione & induerunt eum vestimentis ejus, & duxerunt eum, ut nis.
crucifigeretur: quibus tria notantur Antecedentia, (1) Dolorifera Dolorifem-
B. Cibas.*

DISSERTATIONES PASSIONALES.

Chlamys. Chlamydā purpurea, qvia postquam illuserunt ei, exuerunt eum ad purpū. *clamyde:* magnum doloris & angoris onus Christo fuerat horrēa doctra. ribilis illusio, sed onus oneri, dolorem dolori nunc adjiciunt ēlio. milites crādeles, dum chlamydem crudeliter vulneribus impatet, & crōore congelato sanctissimo corpori affixam, magna violentia crudelissimē rursus abstrahunt, omnesq; cruciatus & dolores vulnerū ipsi renovant. Nam sicut linteā, vibicibus impaeta, non sine magno dolore corporis ab uno quodam vulnerē detrahuntur, ita dolorem immensum afferebat hēc abstractio corpori vulneribus plenissimo. Volebant etiam milites hoc illusionis instrumentum in prætorio asservari ad memoriam hujus illusionis, & jucundam horum sarcasmorum recordationem: item ut si imposterum similem occasionem nocti fuissent, non deesset ipsis hoc illusionis instrumentum, cum primis, qvia in chlamyde splendida populus Christum jam viderat in deductione Christi ab Herode ad Pilatum, ideo nunc in propriis vestib; ipsū exhibere volebant, cum ex spinea corona jam pateat, qualis in Prætorio habitus ipsis adfuerit. *Origenes* enim observat, Evangelistas clamydem coccineam detractam commemorare, sed de corona spinea nihil tale referre; eam enim detrahere noluerant, tum qvia fuit altius impressa, vel iofixa, quam ut comode sine viras periculo extiri potuerit, tum qvia ne minima quidem ex parte dolores ipsius relevare voluerant, sed potius ignominia ipsius augere, quasi Rex omnium latronum esset, aut præ reliquis duobus simul eductis ēxiens & insignis, adeoq; medio loco collocandus.

Dolosa. 6. (2) Dolosa propriarum vestium assumptio, qvia induerunt propriarū eum vestimentis suis: hoc factum quidam existimant non Christi vestium gemitia, ut magis ab illusione prætereuntium tutus esset, qvia latissimā occasionem illusionis jam spinea corona suppeditabat, sed sui commēdicausa, ne sibi perirent illius vestimenta, qvæ jure milites ad se pertinere statuebant, & quorum pretio chlamys coeclinea detrita non erat conferenda, qvæ manebat alias in prætorio: sed Christi vestimenta facile fuissent ab aliis surrepta, dum illi crucifixionē vacarent; vel qvia milites alii ipsis illuserant, alii nimirū carnifices crucifixionē destinati erant, qui carnifices ad te vesti-

DISSERTATIONES PASSIONALES.

se vestimenta pertinere, neq; reliquis esse relinqvenda statuerant: *Alii dicunt, hoc in Christi maiorem ignominiam esse factum, ut ab omnibus in educatione, & per plateas deductione cognosceretur, & in extremum apud omnes contemptum conjiceretur.* Facies siq; videm Christi sputis, tumoribus, vulneribus, & iangvine penitus erat deformata, ut ægre cognosci posse videtur; ex vestibus igitur eum agnisci voluerunt.

7. (3) *Ignominiosa deductionis susceptio, qvia duxerunt eum, Ignominia ut crucifigerent.* Hic mens pia considerabit ignominiosum Christi statum, ante prætorium stabat cohors sacerdotum, Pharisæorum & Seniorum, omnis etiam populus Judæorum, & plebs promiscua, qvæ magno desiderio Christi deductionem exspectabat, ut sicut antea Crucifige, Crucifige, clamaverat, ita jam lætitiam ex ejus deductione, spinea coronatione, & ipsa crucifixione caperet, atq; pro more deductionem magno concursu ex θηριανη καιᾳ augeret. Carnifex alii properant ad crucis fabricationem, fabros lignarios ad extemporaneam elaborationem crucis adigunt, crucem per medium populum in prætorium deferrunt, alii circa JESUM ulterius vexandum occupati sunt: mox crucem allatam Christi humeris imponunt, & ita vincitum, sub crucis onere langvidū, spinea corona præ aliis conspicuum, multisq; flagellationibus & aliis passionibus miserè deformatum, in medium agmen è Prætorio ducunt, & per omnes plateas usq; ad monte Calvariæ miserabilis deductionis processum instituunt.

II. 8. *Contenta Deductionis misericordia v. 32.* proponuntur. Ubi notanda venit (b) *Ipsa deductio*, nam in exeundo aliq; videtis significare dicitur. Notabilis hic fuit egressus, ideo maximus factus deductionis populi concursus: unde quoq; magnus erat deductionis processus: alii præcurrebant, locum, in qvo lignum crucis erigendum erat, & alia, præparaturi: turba militum ferociter gladiis, hastis & lanceis incedebat: Pontifices, Pharisæi, Legisperiti, populiq; seniores, domine continere non potuerant, ideo processum deductionis hujus ordine longo agebant: Praeco præcedebat ipsum vincitum Salvatorem, qui non miracula & beneficia Christi, sed falsæ accusationis capita, blasphemias & injurias, criminationes proclamare debebat: carnificum & lictorum cohors ipsius

DISSERTATIONES PASSIONALES.

Christum ducebat, cumq; totum cingebat: caterva quædam mil-
litum succedebat: turba servorum, & promiscua, plebs & ante, &
etro; & ab utroq; latere plateas omnes implebant, ex omnibus
domibus capita producebant Empæctæ, ex omnibus locis accu-
serentes tumultum augebant. Ipse verò Jesus mediis inter duos
latrones incedebat. Mulieres lamentantes, ipsi q; bene cupien-
tes de longe seqvebantur. Videl. *Luc. XXIII. 27. seqq.* O misera-
bilem deductionis processum!

Simonis obviatio:

6. (2) Simonis obviatio, contigit nimicum in secundo, ut
inuenirent hominem Cyreneum, nomine Simonem. Hic describitur
à nomine, qvod Simon dñs sit, à patria, qvod Cyrenus fuerit; à
genere, teste Marco, qvod Pater Alexandri & Rofi, qui circa dubio-
rum etiam inter eos repetitus, qvi Christum seqvebantur, unde non
ad eò magnam gratiam apud milites invenit: nam ex omni multi-
tudine potissimum hunc eligunt, eiq; Christi crucem imponeat.

Simonis ad portan- dam crus- cem co- missio.

10. (3) Simonis ad portandam crucem coaxis, qvia bunt
angariaverunt, ut portaret crucem ejus, qvia videbant, vites JESU
horrendis flagellationibus & continuis cruciatibus penitas ex-
haustas, ne proinde ante crucifixionem & plenariam illusionem,
sub gravissimo crucis onere desiceret, propterea lignum crucis
humeris ejus auferendum, & in alium transfeondum censue-
runt, ad qvod onus ferendum hominem hunc simplicem coeger-
unt. Simonite nos omnes sumus, qvotq; veri Christi disel-
puli sumus, qvia nobis post Christum erat imponitur.

3. Deduc- tionis mi- serabilis consequē- tia.

Loci supo- plicis desi- gnatio.

ix. III. Deductionis miserabilita consequentia v. 33. 34. descri-
buntur, qvalia sunt (1) Loci supplicii designatio, qvia venerunt in
locum, qui dicitur Golgotha, qvod est Calvaria locus v. 33. Lub. in
Marg. Schedelstedi heisset/ da man die Ubelthäter richtet/ als deg
Galgen/ Rabenstein &c. darumb daß viel Todten. Röpffe da lie-
gen: ita rufus Christus inter sceleratos numeratus, collocatus &
reputatus est E/a. LIII. 12. qvia cum sceleratis in locum supplicii
deductus, inter sceleratos mediis suspensus, & inter tot millia
sceleratorum ibidem occisorum mori recessum habuit: nam in
morte ipsa quoq; nostra sclerata expiate voluit.

Potus a mari obla- sio.

12. (2) Potus amari oblatio, v. 34. qvia dederunt ei acerium
bibere cum felle mixtū, Marcus q̄ in his myrras nō nominat, sic im-
pletum

DISSERTATIONES PASSIONALES.

pletum vaticinium Psalm. LXIX. 22. Morti vicinis alias datur si-
cera juxta Præceptum Prov. XXXI. 6. sed Christus qvovis alio
seclerato duriorem accepit conditionem, qvia viuum myrrhae-
tum, acetum felle mistum, eidem exhibetur.

13. (3) Potus amari reensatio, nam cum gressuisset, noluit bibere Potus 2.
v. 34. Marsus dicit, qvod non sumserit, i.e. qvod pleno vel haustu, mari-
vel potu non biberit, qvia nihil refectionis illud afferre potera. fatio.

Nota Didactica.

1. Datur finis illusionis Christi, ut detur etiam finis illusionis Finis illu-
sionis Christianis, qvi Diaboli, mundi & carnis illusiones hoc in sionis
mundo experiti coguntur.

2. Christus illusionis tempore non proprias, sed peregrinatus sus-
tinet vestes habuit: nam secundum Hieronymum, quando Jesus fra- Christus
gebar, conspicuitur Et irridetur, non habet propria, sed aliena ve- vestes ali-
simenta, qva propter peccata nostra sumserat. nas habu-
tur.

3. Christus ducitur extra urbem ad locum, ubi crucifigere. it.
tur. Non enim, ut habet Chrysostomus, Dominum pati voluit sub re. Extra ur-
bem, non in templo Iudaico, ne putaretur pro illa rancum gente obla-
cens: Et ideo extra civitatem, extra muros, ut scias sacrificium esse crucifixus,
commune, qvod totius terra est oblatio. Et idem significat Paulus
Heb. XIII. 10. seqq. ubi rationem ostendit, qvare Christus extra
portas passus sit.

4. Non Iudeus, sed Cyrenaeus portat Christo crucem, qvia, Cyrenaeus
secundum Hilarium, indignus erat Iudeus portare crucem Domini, crucem
qvia fideli gentium erat reliquum, Et crucem accipere, Et compati. portauit.
Iudei siqvidem erant active crucifigentes, non passive Christi
crucem portantes, vel eidem compatientes.

5. Dicitur Christus ad montem Calvaria, de quo traditio. Mons Cal-
vare veterem Origenes tract. 35. in Matth. adducit: locus Calvaria varia.
Gicteur, non qualemcumque habere dispensationem, ut illis, qui pro ho-
minibus moriturus erat, moreretur. Venit enim ad me traditio qua-
dam talis, qvod corpus Adae primi hominis, ibi sepulcum est, ubi cruci-
fixus est Christus: ne sic in Adam omnes moriuntur; sic in Christo
omnes vivificantur: ut in loco illo, qui dicitur Calvaria locus, i. e. lo-
cus capitis, caput humani generis resurrectionem inventat cum popu-
lo universo per resurrectionem Domini Salvatoris, qui ibi passus est,

B 3

G're-

DISSERTATIONES PASSIONALES.

Gressus resurrexit. Inconveniens enim erat, ut cum multi ex eo natū remissionem peccatorum acciperent, & beneficium resurrectionis consequerentur, non magis ipse Pater omnium hominum hujusmodi gratiam oonsequeretur.

Septem
itinera
passiona-
li.

6. Notanda circa deductionem veniunt etiam distincta passionis Christi itinera, vel profectiones, vel nihil aliud sunt, quam viae crucis Ecclisiæ: via passionis Ecclisiæ / via mortis Ecclisiæ deswege. Septem ejusmodi vias numerant communiter Interpretes, juxta numerum Sacrum septenarium, quārum prima die potest via passionalis orationis, quia ex domo, vel diversorio, in quo cum discipulis suis agnum Paschalem comederat, per torrentem Cedron ivit in hortum Getsemane, ut ad passionem se prepararet, eam pliis precibus sanctificaret, DEO Patri se totum commendaret, & virtutem ex alto, ad omnem passionem sustinendam, maximè necessariam indueret. (2) Via passionalis significationis, vel intimationis, quia statim in via deductus ad Hannam, Caiphæ Socerum, ut eidem significaretur, Iesum ad passionem nunc esse captum & ligatum. (3) Via passionalis examinationis, quia ductus ab Hanna ad Caipham, illius anni Sacerdotem sumum, ut ibidem examinaretur & ad passionem, vel judicium mortis quāsi præpararetur (4) Via passionalis traditionis, vel accusationis, quia ductus à Caiphà ad Prætorium, ut ibidem coram ci-vili judicio sisteretur & ad judicium mortis traduceretur, (5) Via passionalis illusionis, quia ductus à domo Pilati ad Herodem, ut ibidem variis modis ab Herode & auliciis ejus illudetur: (6) Via passionalis Condemnationis, quia post redditum ab Herode ad Pilati Prætorium ad mortem condemnatus est. (7) Via passionalis crucifixionis, quia demum ad supplicii locum, ire, crucemq; suam ferre coactus est, ut ex ejus passionali deductione liquidum.

7. Ductus est Christus ad locum supplicii (1) quia omne nostrum supplicium ipse portabat. (2) quia tanquam sceleratus & maledictus pro nobis pati debebat. (3) quia non in alio, quam supplicii loco supplicium omne expiri conveniebat. (4) quia nos omni tum aeterno, tum interno, tum externo supplicio, quādque, liberare volebat.

8. Ex

DISSERTATIONES PASSIONALES.

8. Ex Collatione Gen. XXII. 2. illustrem typum in Isaac Isaac in deprehendimus, & ratione immolantis Abrahāmi, & ratione immolationis Isaaci, & ratione conditionis loci &c: nam mons Moria im Golgathæ vicinus fuit monti Morie, qvia locus fuit immolationis molari deo Isaaci. Et hinc orta est Traditio veterum, qvod eo in loco Isaac fuit acus fuerit Immolandus, ubi Christus fuit crucifixus. Sic enim scribit Augustin. Serm. 71. de Tempor. Hieronymus ab antiquis & senioribus Iudeis se certissime cognovisse, qvod ibi immolatus sit Isaac, ubi postea Christus crucifixus est. Conf: Hieron: in Cap: 15. Marc: Licet autem certum sit, qvad Mons ille Moria tempore Christi fuerit in urbe Hierosolyma situs, Mons autem Calvariae extra urbem positus, tamen notum, qvod olim etiam Mons Moria fuerit extra urbem, utpote qvidem cum monte Acra à Davide muris cinctus, & ad urbem relatus. Sic pariter ex Gen: XXII. 2. observari potest, qvod præceptum divinum loquatur generaliter de terra Moria: Vade in terram Moria, ibi offeres filium tuum in holocaustum super unum montium, quem monstravero eib[us] qvare ratione simul ad totum tractum respectus habetur.

9. Vinum ei dederunt, sed myrratum, juxta Marcum vel Vinum corruptum & acetosum juxta Mattheum, idq; felle mixtum, tum Myrratum qvia modis omnibus ipsum torquere volebant, tum qvia natum tum Christum nostram corruptam id significabat, qvæ vinum Dei verum s[ic]o oblatum esse debebat, sed felle Diabolico corruptum statum possidebat, tum qvia secundum Hieronymum, hoc aceto myrrato succus letalis pomi abstergitur; tum qvia Christo sic etiam secundum aliquos illudere volebant, qvia fel Christo libant in ludibrium & contumeliam; nam Diis qvandoq; fel offerebatur.

10. Vinum myrratum gustavit, sed noluit bibere, qvia secundum originem, sufficiebat nobis, ut tantum gustaret pro nobis, sic stave. ut mortem tridui temporis non longiorem, sic & acetum felle permixtum, vel juxta Hieronymum significavit, qvæ propter nos mortis amaritudinem sit gustaturus, sed tamen paulo post resurrecturus, qvod etiam Sedulus cecinit.

Tetigit labiis, & ab ore removit,
Qvippe necem parvo degustatus amaram
Tempore, qva reduci contemnere carne paraget.

vel

DISSERTATIONES PASSIONALES.

vel secundum Augustinum, quando Dominum gustavit sed, & nolens bibere, hoc sacramento significavit, quod hereticos & male viventes non admittat ad corpus suum: Si non eos patremur, nec omnino gustavemus: Quia verò necesse est, eos pari, necesse est gustari. Sed quia in membris Christi tales esse non possunt, rejiciuntur corpus non possunt.

Note Elenctica.

Simon 1. Simon crucem saltē portauit, non autem loco Christi non est crucifixus est, quod nondum est contra vereres Hereticos Basilie crucifixus. dem & Marcionem, quia fabulati sunt, quod Jesus Nazarenus judæorum & militum oculos fascinaverit, sese moribus ipsorum subduxerit, & hunc Simonem substituerit, qui pariter sit ab iis crucifixus, quia Jesus Simonis formam adsumserit, ibi q; steterit & Judæos irriserit, ejus verò loco Simon crucifixus sit, ut est apud Tertull. lib. de Praescript. c. 46, l. 5. contra Marc. August. l. 1. de Heret. Euseb. l. 4. Hist. Eccl. c. 80. Sed haec commenta, refutatione indigna, per se juxta Passionis historiam corrunt.

Simon 2. Simon dicitur homo Cyrenaeus, οὐθεωπός Σίμων Ιούδαιος, sed pro ναζαρέτι Λuc. XXIII. 36. οὐμανούρηστος Μattb. XXVII. 32. οὐμανούρηστος Μarc. XV. 21. οὐμανούρηστος Ηλαφίνης, Ambros. & aliorum verisimile, cum esse proselytum ex gentilibus, non autem origine Judæum. Frustra proinde Toffan. in Mattb. p. 370. sententiam istorum Patrum dimicat, eumq; Judæum fuisse statuit.

Vinum 3. Vinum myrratum & acetum omnino partim in Christi myrratum ludibrium, partim in DEI judicium, & partim in peccati supplicium pertinet ad passio- Christo datum, sicut Patres & alii Doctores volent. Non placet id Calvinus superciliosus, hinc satis audacter scribit: Fallit illos, qui inter reliqua tormenta, Filio DEI inficta, acetum numerant, ac magis probabilem fuisse eorum conjecturam, qui putant hoc genus perspicere egerendo sanguini fuisse aptum, ideoq; malificis dari solitum, quo mors ipsorum esset celerior. Verum rectius Calvinus haec considerare & cum literis sacris conferre debuisset, sic hanc sententiam non reprehendisset. Nam ipse Messias inter alias querelas etiam hanc affert Psal. CXIX. 22. Dederunt mihi in escam fel, & insisse mea potuimus me accito. Est igitur querela, & etiam pena.

spud
He-
re

C. 1. 44
- von der Kupfer-
Hilse

in-
in-
in-

briß
<in>

Coll. Diss. A Abt. 1, Blatt 43